

The Guidelines of Early Childhood Education Management for Area Development of Schools with Best Practice in the Southern Andaman Provincial Cluster

Arisa Kadam and Subin Yurarach

Master of Education Program in Educational Administration, Graduate College of Management, Sripatum University, Thailand

E-mail: arrisa.kad@spumail.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7816-0370>

E-mail: subin.yu@spu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7801-1549>

Received 03/12/2024

Revised 10/12/2024

Accepted 12/01/2025

Abstract

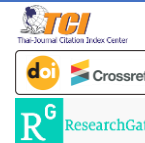
Background and Aims: The development of early childhood education is a fundamental foundation for future educational progress, directly influencing the quality and efficiency of education, and supporting sustainable spatial development. Therefore, approaches to early childhood development are critically important. This research aims to 1) examine the current conditions and desired states of early childhood education management for spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces. 2) Propose guidelines for managing early childhood education to promote spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces.

Methodology: The research employs a quantitative research methodology. The sample group consists of 92 participants, including school administrators, teachers, and other stakeholders. The sample size was determined using purposive sampling. The research instrument is a questionnaire designed to assess the current and desired states of early childhood education management for spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces. The questionnaire uses a 5-point Likert scale. Statistical tools used for data analysis include mean, standard deviation, and the priority needs index (PNI).

Results: The research findings revealed that: 1) The current state of early childhood education management for spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces was rated at a high level overall and across all aspects ($\mu = 4.00$). The desired state was rated at the highest level overall and across all aspects ($\mu = 4.86$). 2) The proposed guidelines for managing early childhood education for spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces, based on an analysis of the necessity index, identified the highest necessity in the aspect of building understanding and fostering collaboration between schools and parents in the development of children ($PNI_{Modified} = 0.23$).

Conclusion: The analysis of the current and desired states of early childhood education management for spatial development in schools with best practices in the Andaman southern provinces revealed that holistic child development through meaningful play ranked highest.

The analysis of the necessity for proposing guidelines for managing early childhood education for spatial development indicated that the most critical area of need was building understanding and fostering collaboration between schools and parents in child development. This highlights the importance of creating a learning process that actively involves parents, families, early childhood development centers, and communities in planning, supporting educational materials, participating in activities, and evaluating child development. Such collaboration is essential for promoting high-quality and sustainable spatial educational development.

Keywords: Early Childhood Education Management; Area-based Educational Development; Schools with Best Practices

แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

อาริสา กาดำ และสุบิน ยुरารัช

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การพัฒนาการศึกษาของเด็กระดับปฐมวัย เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับพัฒนาการศึกษาในอนาคต ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญ และการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ระเบียบวิธีการวิจัย: ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 92 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$) 2) แนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก (PNIModified= 0.23)

สรุปผล: ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย อยู่ในอันดับแรก และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็กเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ พ่อแม่ ครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน มีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาเด็ก ในการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาปฐมวัย; การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่; สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

บทนำ

การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นโอกาสหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งช่วงพลัดการเจริญเติบโตของชีวิตที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้เติบโต เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดี เด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนาและการให้คำปรึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยความร่วมมือในการพัฒนาเด็กกระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาบุคลากรของประเทศ โดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัยทั้งความรู้ทางด้านวิชาการและการอบรมบ่มนิสัยถือเป็นบทบาทสำคัญของบ้าน ชุมชน โรงเรียนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กในการจะจัดกระบวนการอบรมเลี้ยงดู สั่งสอนและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กเต็มตาม ศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะศักยภาพทางด้านปัญญานี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดในมาตรา 54 ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วม ในการดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ โดยอาศัยจังหวัดเป็นฐานในการขับเคลื่อนหลักในการจัดการศึกษา ในเชิงหลักการให้สถานศึกษาทุกสังกัดในพื้นที่ โดยบูรณาการ และประสานความร่วมมือการจัดการศึกษาปฐมวัยร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) สำนักงานศึกษาธิการภาค 6 เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาค รับผิดชอบกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัดในลักษณะการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา การศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การวิจัยและพัฒนา การติดตามประเมินผล การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับภาคให้เชื่อมโยง และสอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอในการเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายด้านการศึกษา ของรัฐบาลในระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัด ตลอดจนจุดเน้นการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ได้ตระหนักถึงความสำคัญตามบทบาทของภาครัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้าน การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยจึงจัดทำโครงการขับเคลื่อน และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวนโยบาย ทิศทาง เป้าหมายของการจัด

การศึกษาปฐมวัยให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการบูรณาการ การทำงาน ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงรวบรวมองค์ความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริม การดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพมาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานศึกษาธิการภาค 6, 2566)

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กับ รัฐในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแก้ปัญหาโดยใช้โจทย์พื้นที่เป็นฐานใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามบริบทความต้องการของพื้นที่ในการสร้างผลสัมฤทธิ์ให้กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้อย่าง มี ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (วรชัย วิภูอุปโคตร, 2564) การปรับบทบาทการบริหารการศึกษา ให้รัฐส่วนกลางหรือ หน่วยงานระดับชาติตัดสินใจในเชิงปฏิบัติ น้อยลงและถ่ายโอนบทบาทเหล่านั้นไปให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ระดับลา งมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง “ระดับโรงเรียน” และ “ระดับภูมิภาค” โดย ประยุกต์ใช้แนวคิด (Concept) ที่ใช ้ควบคู่กับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้แก่ การกระจายบทบาทและอำนาจทางด้านการศึกษา (Decentralization) การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน (School based management: SBM) การวิจัยเชิงพื้นที่ (Area - Based Research) และการพัฒนาพื้นที่บนฐานความร่วมมือกับประชาสังคม (Area - Based Collaborative (Research) ABC (สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ, 2561)

ด้วยที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้วิจัยในฐานะ ผู้รับผิดชอบโครงการการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่สนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งผลการทำการ วิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทุกสังกัด ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิง พื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

การทบทวนวรรณกรรม

เต็มศิริ สองเมือง และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน 1) มีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก และ 2) สภาพการ ดำเนินงานตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 2.1) การพัฒนาการเรียนรู้สภาวะของการเป็นผู้นำ ใน องค์การอยู่ในระดับมาก 2.2) การเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กรอยู่ในระดับมาก และ 3) การเปรียบเทียบ ตัว แปรต่อสภาพการดำเนินงาน พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความแตกต่างกันตามตัวแปร ขนาด และ ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชูสกุล อาจมั่งกร และคณะ (2566) ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า ผลการจัดการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านพัฒนาการด้านสังคม ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านพัฒนาการด้านร่างกาย ตามลำดับ

สมเกียรติ ชิดไธสง (2553) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพของเขตพื้นที่การศึกษา มีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ด้าน 1) บุคลากร คือ ขาดบุคลากรที่มีความเพียงพอและเหมาะสม 2) สังคมวัฒนธรรม คือ เครือข่ายภาคประชาสังคมไม่เข้มแข็ง คนในพื้นที่ที่มีความเชื่อและทัศนคติไม่ชอบแสดงออกถึงบทบาทการมีส่วนร่วม 3) ด้านเศรษฐกิจ คือ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อครัวเรือนต่ำ ค่าครองชีพสูง ส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน 4) ด้านกายภาพ คือ ขาดการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ กับสถานประกอบการ องค์กร ภาคส่วนอื่นในพื้นที่ และ 5) ด้านการเงิน คือ ข้อจำกัดของนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ งบประมาณไม่เพียงพอ การบริหารงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ

ทิพย์รัตน์ อาสนาทิพย์ และคณะ (2567) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวม เท่ากับ 0.064 และ 3) แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านคุณภาพของเด็ก จำนวน 21 แนวทาง ด้านการบริหารและการจัดการ จำนวน 6 แนวทาง และด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ จำนวน 5 แนวทาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์จากหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สรุปเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย 2. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 3. ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย 4. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต 5. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก

สภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อ
การพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนว
ปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

1. ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และ
พัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย
2. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้น
เด็กเป็นสำคัญ
3. ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น
อย่างมีความหมาย
4. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมี
เด็กทักษะชีวิต
5. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและ
ประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่าง
สถานศึกษากับพ่อแม่

แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่
ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี
ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน และนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีของเด็กปฐมวัยในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล จำนวน 46 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร 46 คน ครู/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 46 คน รวม 92 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ครอบคลุมพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 6 จังหวัด (จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงสภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยสังเคราะห์จากหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม

ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง) ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบรายการ (Check Lists) และเติมข้อความ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 5 ด้าน 31 ข้อ ดังนี้

- 1) ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย จำนวน 7 ข้อ
- 2) ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ จำนวน 6 ข้อ
- 3) ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย จำนวน 6 ข้อ
- 4) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต จำนวน 6 ข้อ
- 5) ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก จำนวน 6 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ฝั่งอันดามัน เพื่อกำหนดเป็นประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม

3.2) กำหนดนิยามของตัวแปรเพื่อสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม และนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงเนื้อหา

3.3) นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความชัดเจนของการใช้ภาษา และนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยเม็ดเงินการตัดสินใจ ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คือ ใช้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งการตรวจสอบในครั้งนี้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.4) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกครั้งก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1951) ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 จึงนำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน โดยใช้ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นนำเสนอเป็นแนวทางโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (สุมิล ว่องวานิช, 2558) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51-5.00 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	N = 92	
		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
ชาย		22	23.90
หญิง		70	76.10
2. อายุ			
20 - 29 ปี		11	11.95
30 - 39 ปี		24	26.09
40 - 49 ปี		36	39.13
50 - 59 ปี		21	22.83
3. ตำแหน่ง			
ผู้อำนวยการโรงเรียน		36	39.10
รองผู้อำนวยการโรงเรียน		10	10.90
ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย		46	50.00
4. วุฒิการศึกษา			

ข้อมูลทั่วไป	N = 92	
	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	45	48.90
ปริญญาโท	47	51.10
5.ประสบการณ์การทำงาน		
1 – 9 ปี	25	27.17
10 - 19 ปี	30	32.61
20 - 29 ปี	27	29.35
มากกว่า 30 ปี	10	10.87

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 92 คน เป็นเพศหญิง 70 คน (ร้อยละ 76.10) เพศชาย 22 คน (ร้อยละ 23.90) ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 36 คน (ร้อยละ 39.13) อายุ 30 - 39 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 26.09) อายุ 50 - 59 ปี จำนวน 21 คน (ร้อยละ 22.83) อายุ 20 - 29 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 11.95) ด้านตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 50.00) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 36 คน (ร้อยละ 39.10) รองผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 10 คน (ร้อยละ 10.90) ด้านวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาโท จำนวน 47 คน (ร้อยละ 51.10) ระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 48.90) ด้านประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 10 - 19 ปี จำนวน 30 คน (ร้อยละ 32.61) มีประสบการณ์ทำงาน 20 - 29 ปี จำนวน 27 คน (ร้อยละ 29.35) มีประสบการณ์ทำงาน 1 - 9 ปี จำนวน 25 คน (ร้อยละ 27.17) มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 30 ปี จำนวน 10 คน (ร้อยละ 10.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน แสดงดังตารางที่ 1.2 - 1.3

ตารางที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนากิจกรรมที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย	4.04	0.55	มาก	4.88	0.35	มากที่สุด
2. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้ การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	4.00	0.59	มาก	4.87	0.37	มากที่สุด
3. ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่าน การเล่นอย่างมีความหมาย	4.05	0.61	มาก	4.91	0.32	มากที่สุด
4. ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต	3.95	0.58	มาก	4.84	0.38	มากที่สุด

5. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและ

ประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก
ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก

รวม	4.00	0.58	มาก	4.86	0.38	มากที่สุด
-----	------	------	-----	------	------	-----------

จากตารางที่ 1.2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.61$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.55$) ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.59$) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.58$) และด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.32$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.88$, $\sigma = 0.35$) ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\mu = 4.87$, $\sigma = 0.37$) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.38$) และด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.47$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี	D	I	(I-D)	(I-D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ ครอบคลุมเด็กปฐมวัย	4.04	4.87	0.83	0.21	5
2. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	4.00	4.88	0.87	0.22	3
3. ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมี ความหมาย	4.05	4.91	0.86	0.21	4
4. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต	3.95	4.84	0.89	0.23	2
5. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก	3.90	4.81	0.91	0.23	1
รวม	4.00	4.86	0.87	0.22	-

อภิปรายผล

จากการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติ ที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คือ ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.61$ และ $\mu = 4.91$, $\sigma = 0.32$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมได้ถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการ และการทำงานของสมอง ซึ่งเด็กควรได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมกันได้เรียนรู้อย่างอิสระ เหมาะสมกับวัย ได้มีโอกาสเลือก ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพเด็กซึ่งถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับบอริติ และเสนงาม และคณะ (2565) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า สภาพการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และผลการหาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้วยวงจรคุณภาพ ดังนี้ ขั้นวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบ ขั้นการปรับปรุง

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก (PNIModified = 0.23) 1) ผู้ปกครองมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผู้ปกครองสามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนของนักเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้าใจ ระหว่างครู และผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ พ่อแม่ ครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาเด็กซึ่งสอดคล้องกับสราวดี เฟิงศรีโคตร และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย มี 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กพัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบ ได้แก่ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และรวมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 6 ด้านได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจและด้านการร่วมมือกับชุมชน และสอดคล้องกับเฟนทูลโซ (Fantuzzo) (2000) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน และการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียนสำหรับผู้ปกครองที่เข้าไปมีส่วนร่วม พบว่า เป็นผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยในการศึกษาปฐมวัย และผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการ ศึกษา ระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ด้านสภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีค่าเฉลี่ยสูง ที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ วางแผนจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่งเด็กควรได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆกันได้เรียนรู้อย่างอิสระ เหมาะสมกับวัย

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิง พื้นที่จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการสร้าง ความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่เด็ก ดังนั้นหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ ควรให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ พ่อแม่ ครอบครัว สถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน มีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมิน พัฒนาเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันที่สำคัญ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย โดยควรให้ความสำคัญกับ การจัดกิจกรรมโดยนำเทคนิคใหม่ๆมาใช้ปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาเด็กปฐมวัยในกระบวนการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย และการจัดกิจกรรมพัฒนาการทางด้านสังคมที่หลากหลาย

2. ด้านการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของพื้นที่ในกระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการศึกษาสภาพสังคม ในกระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

3. ด้านการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย โดยควรให้ความสำคัญกับการจัด กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่นอย่างหลากหลายลักษณะตามความสนใจของผู้เรียน และปลูกฝังให้เด็กรู้จัก การดูแลสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขสมบัติด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

4. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ระดับปฐมวัย

5. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับ พ่อแม่เด็ก โดยควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการจัด การศึกษาปฐมวัยในพื้นที่ เช่น ทรัพยากรสนับสนุน นโยบาย หรือความร่วมมือจากผู้ปกครอง รวมถึงผลกระทบของ การจัดการศึกษาปฐมวัยต่อพัฒนาการเด็กในระยะยาว เช่น ด้านการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษา และ

เปรียบเทียบแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ เพื่อหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ : ผู้แต่งเขตพื้นที่การศึกษา.
- ชูสกุล อางม้งกร, พระครูโสภาสนทนทิตต, และบุญเชิด ชำนิศาสตร์. (2566). พุทธธรรมพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์*, 4(2), 94-100.
- เต็มศิริ สองเมือง, วิชัย นภาพงศ์, เกสรี ลัดเลีย, และโอภาส เกาไศยาภรณ์. (2564). สภาพการดำเนินงานและสภาพปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(5), 1-18.
- ทิพย์รัตน์ อาสนาทิพย์, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน, และสุพจน์ ดวงเนตร. (2567). แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. 3(2), 96-106.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรชัย วิภูอุปโคตร (2564). การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Panyapiwat Journal*. 13 (3), 320-332.
- สมเกียรติ ชิดไธสง. (2553) การพัฒนาระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สราวดี เฟื่องศรีโคตร, และจันทร์ชลี มาพุทธ. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7(1) , 68-82.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 6. (2566). แผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566). ภูเก็ต
- สุพิรพัชร พิมพ์มาศ. (2561). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. *วารสารโพธิวิสัย*, 2(2), 15-37.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรดี แสนงาม, และสุชาดา บุบผา. (2565). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 923-930.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Fantuzzo, J. W. (2000). Family involvement: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367-376.